

Eski Yunan Tarihine Giriş: 1. Dersin Metni

6 Eylül 2007

1. Bölüm : Batı Uygarlığının Kurucusu Antik Yunan Uygarlığı

Profesör Donald Kagan: Size sormak istiyorum: Niye buradasınız? Daha doğrusu, siz, biz, neden hepimiz eski Yunanlıları araştırmak istiyoruz? Üniversitede belirli bir konuyu inceleyip öğrenmek isteyenlerin, bunun nedenini sorgulamalarının ben akla uygun olduğunu düşünüyorum. Konu nedir? Size sözünü ettiğim tarihler arasında yaşamış olan Yunanlılar, yaşamlarını 21. yüzyılda sürdürenlerin neden dikkatini çekmekte? Bunun yanıtı yahut yanıtlardan bir tanesi – birden fazla yanıt olduğu için – Yunanlıların çok ilginç olmaları. Ama bu benim düşüncem... – aradığım sözcük ‘nesnel’in karşıt anlamı, yani öznel -çok öznel bir gözlem. Dolayısıyla daha az öznel olarak nedenin Yunanlıların durumlarından, yani sadece Batı’yı değil, bütün dünyayı şekillendiren kültür olan, Batı Uygarlığının en dikkate değer başlangıç noktasında bulunmalarından kaynaklanmaktadır. Bana göre diğer özellikleri ne olursa olsun, Batı, halkları için daha önce görülmemiş derecede özgürlük sağlayan devlet ve adalet kurumları meydana getirmiştir. Aynı zamanda bir doğal bilim ve teknoloji bütünü yaratarak daha önce hayal edilemeyecek derece sağlık düzeyi ve maddi refah sağlamıştır ki, bu durum Batı'nın dışında kalanlarda ve Batı'dan etkilenmiş yerlerde görülmemektedir. Trinidad'da Hint'li ana babadan doğma, Nobel Ödülü sahibi V. S. Naipul'un modern dünyadan söz ederken, evrensel uygarlığı Batı'nın şekillendirdiğini söylediğinde haklı olduğunu düşünüyorum.

Dünyada herkes, eğer Batı'dan haberi varsa, Batı bilim ve teknolojisinin başardıklarından faydalanmak ister. Bir çoğu da Batı'nın politik özgürlüğüne katılmak ister. Ek olarak, deneyimler göstermiştir ki, mantık ve nesnellik bağlantısı olmadan bir toplum Batı'nın bilim ve teknolojisinden tümüyle yarar sağlayamaz, çünkü bunlar bilgi ve politik özgürlüğün gereksinimi olduğu gibi devamını ve ilerlemeyi sağlar. Dolayısıyla Batı deneyiminin özelliği olan “akla öncelik vermek” ve “nesnel olmak” dünyanın hemen her yerinde arzulanan gayelere erişimin gerekleridir.

Fakat Batı uygarlığı diğer kültürlerin de otomatik olarak geçireceği kaçınılmaz bir sürecin sonucu değildi. Çoğunlukla şans ve kazanın önemli rol oynadığı eşsiz bir tarih sonucu ortaya çıkmıştır. Özgürlük ve maddi yaşam koşullarında gelişme sağlayan kurum ve fikirlerin kök salması ve gelişmesi için, bunların nasıl oluştuklarını ve neleri galebe çaldıklarını anlamak gerekir. Batı'lı olmayanların modernliği karakterize eden şeyleri paylaşmak ve istediklerini elde etmeleri için Batı uygarlığının fikir ve tarihini incelemeleri gerekmektedir. Batı'lılar da bunları korumak istiyorlarsa aynı şeyi yapmalıdırlar.

İnsan soyunun çeşitli uygarlıkları temel nitelikler paylaşır. Çoğu ekinsel tekdüzelik ve stabiliteye yönelmiştir. Bu kültürlerin çoğunda us, her türlü pratik ve bilgisel gayelerle kullanıldığı halde, hala dinden özgür olamamış ve bazı temel fikirlere karşı gelebilecek

üstünlüğü elde edememiştir. Standart devlet şekli monarşidir. Batı dışında, cumhuriyetler görülmez. Hükümdarlar kutsal sayılırlar veya tanrının seçilmiş sözcüsü olarak kabul edilirler. Dinsel ve politik kurumlar ve inançlar birbirlerini destekleyen birleşik bir yapı çerçevesinde iç içe geçirilmişlerdir. Temel, dinsel otorite, gelenek ve iktidardır. İnsanlık tarihinde ekinlerin büyük bir çoğunluğunda kişisel özgürlük kavramının hiç bir önemi yoktur.

İnsanların paylaştığı bu deneyimin ilk ve en kesin kırılma noktası eski Yunan'da gerçekleşir. *Poleis* olarak adlandırılan kent devletler birer cumhuriyet idi. Zenginlik yönünden kentliler arasında nispeten az fark vardı. Paralı asker tutacak kadar zenginliği olan kral yoktu. Dolayısıyla kentliler kendileri savaşmak zorundaydılar ve ne zaman savaşacaklarına kendileri karar veriyorlardı. Ortak güvenliğin ve ortak çıkarların bağımsız savunucuları olarak hemen bütün önemli kararlarda rol alma isteminde bulundular. Böylece, ilk kez, politik yaşam gerçekten yaratıldı. "Politik" sözcüğünün Yunanca *polis* sözcüğünden geldiğine dikkat edin. Bundan önce gerek olmadığı için böyle bir sözcük yoktu. Bu politik yaşam nispeten geniş bir kitle tarafından paylaşılıyordu ve politik yaşama katılmak Yunanlılar için çok önemli idi. Bu gibi devletler, doğal olarak bürokrasiye gerek duymuyorlardı, çünkü yönetilmesi gereken geniş krallık veya devlet varlığı bulunmuyordu ve bürokrat bir sınıfı destekleyecek/besleyecek ekonomi tam olarak oluşmamıştı. Ayrı bir papazlar sınıfı bulunmamaktaydı ve evrensel olarak diğer uygarlıklarda çok önemli olan ölümden sonra sonraki yaşama ilgi de çok azdı.

Bu değişik, dinamik, laik ve çok özgür bağlamda, ilk kez, ilahiyatı özgürce irdeleyen veya hiç önem vermeyen modern doğal bilim ve felsefenin kökünü oluşturan gözlem ve akıl temeli üzerine kurulu doğal bir felsefe oluştu. Yunanlıları değişik kılan dünya görüşleridir. Diğerlerinin tekdüzelik ve devamlılık görmeleri karşısı olarak, Yunanlılar ve onlar gibi düşünenler, ayrılmaları (disjunction) fark etmişler ve ayrımlar (distinctions) yapmışlardır. Yunan düşünce şekli, Yunanlılardan önce gelenlerin karakteristiği olan, örneğin inanç, şiir ve sezgi kullanarak bilgiye ulaşma şeklinin değişimini gerektirir. Bunların yerine, Yunanlılar gittikçe artarak akla güvenmeğe odaklanmışlardır. Akıl, gerçeğin doğasının devamlı akla dayalı bir şekilde incelenmesini olası kılar. Mistik anlayış karşısı olarak bilimsel teorilere sadece meditasyon ile erişilemez. Dünyanın doğru şekilde gözlemlenmesi ve diğer insanlar tarafından eleştirilebilen, analiz edilebilen, değiştirilebilen ve düzeltilebilen bir usamlama gerekir.

Bu şekil düşünce aklın özgürleşmesinin ve taçlanmasının başlangıcı olmuştur. Bundan böyle Yunanlılar gözlemledikleri, doğal, insansal ve tanrısal her şeyi aklın araştırıcı incelemesine bağımlı kılmışlardır. Zaman zaman cumhuriyetlerini kurmuşlar ve yabancı imparatorluklar tarafından ele geçirilene kadar, Yunanlılar monarşinin bütün şekillerini reddetmişlerdir. Her yönüyle kişinin, bir insan veya tanrının keyfi emri olmayan, politik bir toplumun meydana getirdiği kanunların hüküm sürdüğü bağımsız bir *polis*'te özgür olarak yaşaması gerektiğini düşünmüşlerdir. Kanun ve adalet ile ilgili bu fikirler Batı tarafından etkilenmeden önce, Batı geleneği dışında kalan hiç bir yerde gelişmemiştir. Bununla beraber, Yunanlılar insanlığını doğal düzenle yüksek özel bir yerle

birleştirmişlerdir. Ders ilerledikçe size anlatacağım gibi, Yunanlılar benim bildiğim uluslararası tanrılarla olan ilişkilerinde en kibirli olanlardır. Böylece bir anlamda insanoğlunu çok yükseklere yerleştirmişlerdi, ama bu resimde insanoğlunun büyüklüğünün ve olanaklarının sınırlarının acılı anlayışı da bulunmakta idi.

İnsanoğlunun gerçek ve olası büyüklüğündeki yükselişi beraber düşünüldüğünde, sınırlamada olan ölümlülük ve diğer şeylerin Klasik Yunan uygarlığınca nitelenen, trajik insanlık durumunu meydana getirdiği görülür. Bununla baş edebilmek için, Yunanlılar insanların aşırı hırslarına gem vurulmasında ısrarlı olmuşlardır. Delphi Apollon Tapınağı – Yunanlılar bu tapınağa evrenin göbeği demişler ve burası da Yunan dünyasının kesin merkezi olmuştur – sınırları dışında yaşayan, Yunan olmayan halklar tarafından da önemli bir merkez olarak görülmüştür. Delphi'deki bu tapınağın üzerinde “Kendini Bil” ve “Aşırılığa Kaçma” yazmaktadır. Kanımca ikisi beraberce şu anlama gelir: “Yanılabilen bir insan olarak sınırlarını bil ve sonra da ılımlı ol, çünkü tanrısal değilsin, ölümlüsün.”

Bu öğütlerin yanı sıra, insanların doğasının bir parçası olan yeteneklerini geliştirmeleri, erdemli olmayı öğreterek kötülüklerden geri durmalarını sağlamak için iyi bir politik rejime gerek görmüşlerdir. Aristoteles'den yaptığım alıntı bu noktayı açıklığa şöyle kavuşturur: “Yetkinleştirildiği zaman insan nasıl en iyi hayvansa, kanun ve adaletten uzaklaştığında da en kötüsü olur. Çünkü silahlandığı zaman adalet için çok tehlikelidir ve doğal olarak sağduyu ve erdemle silahlı olan insanoğlu, bunları tam ters amaçlar için de kullanabilir. Dolayısıyla, erdemsiz insan hayvanların en acımasız ve vahşidir.” Aristoteles devamlı olarak insanoğlunun bu karanlık yönünü kontrol altında tutacak adaletin sadece kendi kendilerini yöneten özgür kişilerinden meydana gelen düzenli toplumlarda bulunabileceğini ve böyle bildiği tek toplumun Yunan *polis*'i olduğunu söyler.

2. Bölüm: Yahudi-Hıristiyan Geleneği

Şimdi, Batı tarihinin ikinci büyük dalgası, bu ana kadar anlattığımdan çok değişik olan Yahudi-Hıristiyan geleneğidir. Hıristiyanlığın asıl kökleri, insanlardan kesin olarak ayrı, onlardan büyük ahlaki istemleri olan, kralları ve imparatorları bile yargılayan tek, kudretli bir tanrıya tapan din olan Yahudiliktedir. Hıristiyanlık mazlum bir din olarak başladı ve asırlar boyu Roma İmparatorluğu'na, Roma'ya ve genelde laik devlete karşı düşman olduktan sonra, sonunda Roma'yı ele geçirdi. Hıristiyanlık, her zaman devletten bağımsız ve devlete karşı oldu. Laik otoriteye meydan okuyan iddialarla, başlangıçtaki asi niteliklerini hiç bir zaman tamamen kaybetmedi. İşte bu da Batı'ya özgüdür, aynen Yunan deneyimlerinin özgünlüğü gibi... Bu çeşit dini örgüt başka hiç bir insan toplumunda yoktur.

Böylece evrenselci bir din ile Roma imparatorluğu gibi büyük bir imparatorluğun birleşmesi, diğer medeniyetlerde olduğu gibi özgürlük beklentileri ve olasılıklarına son verebilirdi. Ama Hıristiyanlığın Yunan felsefesinin mirası olan ussal tartışmalarını devralması Tanrının doğası ve diğer teolojik sorularla ilgili bölücü kavgaların çıkmasına

neden oldu. Bu durum Yunan felsefi tartışma geleneğine uygun düşmekte idi. Öne sürdüğüm sav şudur; Yahudi-Hıristiyan geleneği, Yunanlılardan ne kadar ayrı ve bazen tamamen buna karşı olsa da, Yunan kültürünün bir yönü Hıristiyanlığın doğasında vardır ve Hıristiyanlık için önemlidir. Bir Yunan kaynağına dayanmaktadır.

Romalıların barbar olarak adlandırdıkları kişiler Batı Roma İmparatorluğunu yıktı ve böylece imparatorluk kontrolü altında dini ve politik birliktelik baskısı uygulamaya çalışan imparatorların kuvvet ve gayretlerini de sona erdirdi. Doğuda imparator bunları yapabildi çünkü barbarlar tarafından fethedilmemişlerdi, ama Batı'da kimsenin egemen olmadığı bir durum vardı. Böylece insanoğlunun genel deneyimindeki ikinci kesin kırılma noktasına gelinmiş oldu. Roma'yı baş aşağı eden Batı Germen kavimleri güçsüz ve bölünmüş durumdaydılar. Avrupa coğrafyası ve çok kısıtlı teknolojiye kaynaklanan engeller, herhangi bir komutanın rakiplerini alt edip geniş bölgelere kendi iradesini benimseterek büyük bir imparatorluk kurmasına engel olmakta idi. Bu koşullar özgürlük için gerekli olan kurum ve alışkanlıkları oluşturdu, ama aynı zamanda Avrupa'nın istilalara uğramasına ve neredeyse ortadan kalkmasına neden oldu. Tarihinin çok erken dönemlerinde Avrupa daha tam oluşmamışken az daha yok olacaktı.

Hıristiyan Kilisesi bunu önleyip herkese boyun eğdirebilir ve birlik sağlayabilirdi, çünkü tüm Batı kısa zamanda Hıristiyan olmuştu. Ama, aslında kilise hiç bir zaman devleti denetleyebilecek güce sahip olamadı. İmparatorların ve kralların ihtiras ve hırslarına müdahale edecek gücü olan kilise, bazı Papa'ların gayretlerine rağmen hiç bir zaman kendi egemenliğini kuramadı. Hiç kimse özgürlük için arayışa girip planlar kurmadı, fakat hükümdarların kendi aralarındaki bitmek tükenmek bilmeyen çatışmalarının bıraktığı boşluklar ve bunlarla kilise arasındaki çatışmalar özgürlüklerin filizlendiği zemini yaratmış oldu. Özgürlük, bazı şeyleri normal yoldan yapmak mümkün olmadığı için meydana gelen bir çeşit kaza gibi oluştu. Oluşan boşlukta kentler kasabalar tekrar meydana çıktılar ve onlarla beraber de özgürlük için gerekli destekler oluştu. Daha önce sözünü ettiğim rekabetlerden yararlanarak, kentler, yerel güçlerden bildirgeler fermanlar olarak kendilerini yönetme ve işlerini yürütme haklarına kavuştular.

İtalya'da bu kentlerden bazıları çevrelerindeki bölgeleri denetim altına almayı başararak, eski Yunan kentlerine benzer kent devletler haline geldiler. Bu kentlerin özerkliklerinin desteği Papa'lar ile İmparatorlar arasındaki, yani kilise ile devlet arasındaki bitmeyen çatışma idi. Bu çatışma da tamamen Batı'ya özgü bir deneyimdir. Modern dünya bu kent devletlerde şekillenmeye başladı. Halk genelde Hıristiyandı ama yaşamları ve bakış açıları gittikçe din dışı olmaya başladı. Sadece İtalya'da değil, Alp Dağlarının kuzeyindeki diğer kentlerde de insanlık onuru ve saygınlığı önem kazandı. Bu durum Tanrıyı ve öteki dünyayı her şeyin merkezi yapan Ortaçağ Batı geleneğinden kesin bir sapma idi.

Bu yeni görüş Floransalı bir düşünür olan Pico della Mirandola tarafından çok gösterişli bir özgüven ile şöyle açıklanır: "Tanrı, insanoğluna dedi ki ben, yani Tanrı, seni ne Göklerden ne de Dünyadan yarattım, ne ölümlü ne de ölümsüzsün. Böylece özgür seçim ve şeref ile sanki kendi kendini yaratıyormuşsun gibi, kendini yeğlediğin herhangi bir

şekle sokabilirsin. Ey babamız Tanrının sonsuz cömertliği, insanlığın en yüce ve büyük mutluluğu, kim ne isterse o olabilir”. İşte şimdi burada çok dikkat çekici olan şey, dev bir adımdır, hatta Yunan hümanizmasının da ilerisinde dünyada yepyeni bir şeydir bu. M.Ö. 5. yüzyılda Yunanlı sofist Pythagoras'ın ileri sürdüğü gibi, insanın her şeyin ölçütü olan radikal fikrinden de ileri bir görüştür bu. Pico'ya göre insan ölümsüzlükten de ötedir. Doğası gereği sınırsızdır. Kendi formasyonuna karar vermekte ve her ne istiyorsa elde etmekte tamamen özgürdür. İnsanların davranışlarını, uslarının ılımlı denetiminden uzak olarak, usları değil sadece istençleri belirler.

Diğer bir Floransa'lı, Machiavelli aynı yönde daha da ileri gitmiştir. Onun sözünü tekrarlıyorum: “Kader bir kadındır ve onu baskı altında tutmak, dövmek ve onunla mücadele etmek gerekir.” Yunanlılar bu kavramı felakete neden olacak çok tehlikeli bir küstahlık olarak görürlerdi ve bu ders boyunca hakkında çok konuşacağımız, onların çok kullandıkları bir sözcüğe örnek olduğunu düşünürlerdi. *Hybris*, kendilerini insanüstü görüp sanki ilahi varlıklarmış gibi davranan insanların üstüne çöken şiddetli bir kibirdir. Francis Bacon, Machiavelli'nin etkisi altında, insanoğlundan uslarını kullanarak doğanın sırlarını öğrenmeye çalışmalarını, doğaya bir kadıncı gibi davranmalarını ve maddi gönenç elde etmek için doğaya egemen olmalarını ister. Böyle davranmanın ilerleme sağlayacağını ve insanların durumlarının iyileştireceğini savunur. Bu çeşit düşünce, bilimsel devrimin merkezinde yatan düşüncedir ve modern bilim ve teknolojinin temelindeki inanç olarak devam etmektedir.

Hobbes, Locke gibi bazı İngiliz filozoflar, politika alanına da benzer yeni modernlikler uygulamışlardır. Tüm insanların ortak tutkusu olan öz savunmayı temel alan anlayışları ile Yunanlıların hiç aklına gelmeyen bir şey keşfettilerdi. İnsanların, doğanın bir parçası olan veya hayırsever ve makul bir tanrının lütufu olan doğal haklara sahip olduklarına karar verdiler. İnsan, doğuştan toplumun bir parçası olarak değil, yalnız bir yaratık olarak görülmekte idi. Bu tamamen Yunan görüşünün tersidir. Aynı zamanda insanoğlunun temel hakları mutlak idi ve her kişinin yaşam, özgürlük ve mal sahibi olma hakkını savunmasına hiç bir şey müdahale etmemeliydi. Özgürlükleri modern zamanların erken dönemlerinde meydana çıkan monarşileri tehdit etmişlerdir. Monarşiler özgürlükleri bastırabilirlerdi; ama Protestan Reformasyon kişisel özgürlük davasında geliştirici rol oynadı. Kişisel kurtuluşa odaklanmanın ve derinlere inen bir us geleneğinin sonucu Hristiyanlık içinde meydana gelen diğer bir değişim, inanç meselelerine ve kilise ile devlet arasında devam eden çatışmaya bile müdahale etti.

İngiliz İhtilali, daha çok Kral Charles'ın yabancı bir inancı benimsetme uğraşları nedeni ile olduğu kadar, krallığı içinde daha sıkı politik denetim oluşturmaya çalışması sonucu çıkmıştır. Ama İngiltere'deki özgürlük ve kanuna bağlı devlet geleneği etkin direniş meydana getirecek kadar sağlamdır. Oluşan ayaklanma sonucu kısıtlı temsili anayasal hükümet doğmuştur ki, bu da sonunda bizim modern demokrasi şeklimizi doğurmuştur. Bu örnek ve ürettiği düşünceler Fransız ve Amerikan ihtilallerinin ve tüm modern anayasal geleneğin desteği ve yol göstericisi olmuştur. Bu düşünceler ve kurumlar, kişi ve toplum ile ilgili modern liberal politik düşüncenin temelini teşkil eder. Diğer yandan

bilim ve teknolojinin insan kaderini geliştiren ve evreni daha iyi anlayıp denetim altına almasına neden olan gücü de Batı'da akla verilen değeri en yüksek noktaya ulaştırmıştır.

3. Bölüm : Batı Uygarlığı Tarafından Yaratılan Sorunlar

Son iki yüzyıldır Batı uygarlığının bu en nitelikli iki ögesi giderek daha çok saldırıya uğramıştır. Değişik zamanlarda, bilim ve teknoloji insan toplumunu harap etmekle ve insanları doğaya ve birbirlerine yabancılaştırmakla, zengin ile fakirin arasındaki uçurumu genişletmekte ve toplu imha silahları üreterek veya çevreyi bozarak insanların varlıklarını tehdit etmekle suçlanmıştır. Aynı zamanda özgürlüklerin temeli de sorgulanmaktadır. Jefferson ve arkadaşları politik haklarının aşikâr olduğunu ve Yaradan'ın lütfu olduğunu kabul ederler. Ama günümüzde dinin gücü azalmış ve çoğu kişi için modern politik ve ahlaki düzenin temeli olmaktan çıkmıştır.

Nietzsche Tanrı'nın öldüğünü ortaya koymuş ve Dostoyevski de Büyük Sorgulayıcı'da Tanrı öldüğü zaman her şeyin serbest olduğunu öne sürmüştür. Nihilizm toplum ve toplum ahlaki için bütün nesnel temelleri reddeder. Nesnellik kavramının kendisini reddeder. Hatta iletişim olasılığını bile reddeder ve bugün kaba bir nihilizm kavramının özellikle başta üniversiteler olmak üzere ilkokullara kadar bütün eğitim sistemimizi etkilediğine inanmaktayım. Bu gibi fikirlerin zafere ulaşmalarının sonuçları muazzam olur. Hem din hem de us kaldırılırsa elde irade ve güç kalır ki, burada geçerli olan tek kanun "orman kanunu" olur.

Zayıf kişiler veya en kuvvetli otoriteyi sorgulayanlar için korunma yoktur. Dini veya ussal bir temel yoksa, kişisel özgürlükler için de bir temel bulunmaz ve var olan fikir ve kurumların eleştirisi mümkün olmaz. Batı'lı entelektüellerinin Batı'nın elde ettiği büyük başarılarla bu şekilde hücum etmeleri tamamen Batı geleneğine uygundur. Tarihte ilk kez böyle davranan topluluk, M.Ö. 5. yüzyılda Yunan'da gerçekleşen Sofist'lerdir. Şimdi benim meslektaşlarımla uğraştığı çoğu soru, bu Sofistler tarafından çoktan sorulmuş bulunmaktadır. Batı düşüncesinin bilimde elde ettiği başarıların yanı sıra, politik özgürlük kavramının Batı uygarlığının içinde ve dışındaki kişilerce en popüler ve arzulanan şey olduğu bir devirde bu soruların bu kadar geçerlik kazanmasının ironik olduğunu düşünüyorum.

Evet, Batı uygarlığı ile ilgili övücü şeyler söyledim ama Batı deneyiminin ve yaşam şeklinin karanlık bir yanı olduğuna da yadsıyamam. Uygarlığın odak noktasına özgür us ve kişisel özgürlüğü koymak, bunların yaratacağı çatışma, kargaşa, dengesizlik ve belirsizlik ile yaşamak demektir. Özgürlük, ulusların ve dinlerin aralarında ve kendi içlerinde bölünmeleri ve çatışmalarının yarattığı boşluklarda doğmuş ve gelişmiştir. Modern silahların gücünün buna müsaade edip etmeyeceğini ve dünyanın her ne pahasına olursa olsun devamlılığını sürdüreceğini düşünmeliyiz. Kişisel özgürlük, hür toplumlarda yaşayan insanların durumlarını yükseklere taşır, ama aynı zamanda da kaçınılmaz eşitsizliklere izin verdiği için zayıf noktaları bulunmaktadır. Çünkü her kişi kendi

durumunu iyileştirmekte serbest ve çıkacak sonuçtan da sorumludur. Özgürlük, toplumdaki soyutlanmaya izin vermez ve kişinin yabancılaşması hem kendine hem de topluma çok pahalıya mal olur.

İçinde yaşadığımız Batı geleneğinin modern şeklinin ortaya koyduğu sorunlar bunlarla bitmez. Pico della Mirandola'nın gem vurulmamış iddiaları ile veya kendi doğasını değiştirmek ve şekil vermek için üstün kişinin gücünü öngören Nietzsche savı ile veya insanın doğasını ütopyik toplumsal projelerle değiştirmeye yönelik modern totaliter yaklaşım ile olsun, modern Batı'nın fikirlerinin ve dünyevi başarısının yol açtığı küstahlık eğilimleri, Batı'nın kendi büyük geleneklerini ve başarılarını tehdit etmektedir. Batı uygarlığı örnek bir uygarlık olarak ortaya çıktığından, bütün dünya için sorunlar yaratır. Özgürlük ve usun üstünlüğünün ortaya koyduğu zorluklar göz ardı edilemediği gibi, bu özelliklerin baskın olmadığı diğer kültürlerin deneyimlerinden de yararlanmak mümkün olmamaktadır. Diğer bir deyişle, hepimizin karşı karşıya olduğu sorunları anlamak ve baş etmek için, herkesin Batı deneyimini öğrenmesi ve kavraması gerekmektedir.

Kanımcı, özellikle modern zamanlardan önceki eski Batı geleneklerini incelememiz gerekir ve ciddi bir şekilde işimize yarayacak akli burada, özellikle her şeyi başlatan Yunanlılarda bulacağımıza inanmalıyız. Onlar insanoğlunda saklı olanakları, kısıtlayıcı sınırları ve içinde yaşadıkları durumu anlamışlardır. İnsan muktedir ve önemlidir ama yanılabilir ve ölümlüdür; büyük şeyler başarabildiği gibi en kötü suçları da işleyebilir. Demek ki trajiktir, kuvvetlidir, ama, sınırları vardır. Seçim ve hareket özgürlüğü vardır ama kendi doğası ile sınırlıdır çünkü bilir ki hiçbir zaman kusursuz bilgi ve anlayış, adalet ve mutluluğa erişemeyecektir. Fakat ne olursa olsun arayışını devam ettirmeye kararlıdır.

Bunları, anlamlı olan insanlık durumunun doğru bir tanımı diye algılıyorum ben, sadece Yunanlılar ve onların Batı'daki ardılları için değil, bütün insanlar için bu böyle. Bu yaklaşım ancak Batı deneyiminin ciddi bir şekilde incelenmesi ile elde edilebilir. Böyle bir çalışmayı terk etmek veya günlük politik amaçlarla yozlaştırmak bütün insanlık için büyük kayıp olur. Temelde, bu uygarlığın kökünde Yunanlılar vardır. Onların deneyimini ben bu amaçla inceledim ve eminim ki siz de bu nedenle öğrenmek istiyorsunuzdur. Teşekkür ederim. Gelecek Salı, derse katılacaklarla yine görüşmek üzere...

[Metin sonu]